

Programski izvještaj

2024.

Sastavila: Maja Pavlinić, dopredsjednica

M. Pavlinić **GMK**
ZAGREB

Opis programa:

Program GMK 2024. godine bavio se teorijski, metodološki i organizacijski suvremenim poimanjem antropološkog koncepta liminalnosti. Liminalnost se odnosi se na "stanja između" odnosno situacije u kojima se napušta jedno (poznato) iskustvo/uloga/značenje i stupa u drugo. Prije prelaska u drugo subjekt se nalazi u stanju liminalnosti. Ogoļjavanje slojeva poznatih konstrukata omogućava poniranje u samosvijest čime se potencira fluidnost sadržana u generativnoj neodređenosti liminalnog stanja (usp. Hampel, Eva L. (2019) *Liminal Speculations: Art, Nature and the Material*). Prateći trendove suvremene umjetnosti upravo su višeznačnost i kontingentnost zajednička mjesta koja koreliraju s liminalnosti. Klimatska kriza, postpandemijska politička i ekonomska previranja te nesigurnost društva u kapitalocenu, anticipiraju jačanje pojedinačnog i dijeljenog osjećaja stalnog bivanja između. Metodološki program utjelovljuje antropološki postulat propitivanja odozdo prema gore čime se naglašava cilj programa: afirmacija kulturne raznolikosti i poliperspektivnosti u periodu opće društvene nestalnosti usmjerena prema (ko)kreiranju mjesta otvorenog dijaloga o aktualnim društvenim problemima s umjetnosti kao simboličkim interpretatorom i facilitatorom rješenja. Teorijska potka i metodologija očituju se promjenom organizacijskog modela koja polazi od koncepta "odnosa u kretanju" (relation-in-motion) kustosice Beatrice von Bismarck (usp. *The Curatorial Condition*, 2022.). Von Bismarck koncept definira kao transformaciju radnji, konstelacija i konteksta koji sudjeluju u proizvodnji značenja u konstitutivni dio umjetničke i kustoske prakse. U programu GMK ovaj se koncept očituje kreiranjem socio-kulturnog laboratorija u kojem se otvara prostor preispitivanja simboličkih agregata višestrukih perspektiva nastalih destabilizacijom tradicionalnih uloga: uvođenjem umjetnika u ulogu kustosa u tim, rasterećenjem kustosa od facilitatorske uloge zapošljavanjem producenta, omogućavanjem kreativnog izraza kustosa kroz ulogu hibridnog kolumjnika. Nadalje izložbeni dio programa okrenut je prema internacionalnim gostovanjima umjetnica polivokalnih identiteta uronjenih u osobne liminalnosti. Lantian Xie prenio je u svom filmu paralele univerzalnog u individualnom komunicirajući mnogostrukost identiteta u protoku vremena, a Mila Panić se pozabavila suvremenom dijasporom Bosne i Hercegovine povezujući multimedijalnu instalaciju i performativnost stand-up komedije. Londonski kolektiv ebb instalacijom se fokusirao na promjenjivost univerzalnih gradskih elemenata, a Andrea Knezović kroz multimedijalnu konstelaciju centriranu oko liminalnih krajolika trans-kulturnog dijaloga polemizira imaginarij identitetnih politika. Izlaganjem u GMK Knezović proširuje svoju praksu prema relacijskim estetikama kokreirajući dio izložbe s kustosima u hibridnoj ulozi umjetnika u formatu čitalačke grupe, podcasta i performativne večere. Natječaj za produkciju i izlaganje novog umjetničkog rada Tvornica oslonio se na navedeni teorijski okvir predstavljajući rad Valentine Butumović koji demistificira slojeve petrokemije u svakodnevnicu čovječanstva. Projekt Otvorenog studija rekontekstualizira teorijski okvir baveći se rubnim u statičnim kategorijama: Željko Beljan obrađuje kroz artist book povijesni moment zabrane ženskog nogometa u Kraljevini Jugoslaviji, a Iva Peručić i Dora Fodor materijalnosti u novomedijskoj umjetnosti eksperimentirajući s dugovječnosti šećerne vate kao osnovnog građivnog elementa. Pilot program mentoriranih rezidencija naglašava relacijsku komponentu dijeljenja znanja i kokreacije u kojem se liminalnost očituje u odbacivanju jednostrukog autoriteta. Rezidencije su obuhvatile nestalnost rodnosti u drag performansu (Josip Knežević sa suradnicima Rene i Vitom pod mentorstvom Marka Gutića Mižimakova) i politike moći u teoriji feminističkog pogleda (Dora Brkarić i Iva Katariničić pod mentorstvom Barbare Gregov). Rezidencije i operativno odgovaraju na stalnu nepredvidivost umjetničkog stvaranja uslijed nedostatka resursa i radnog prostora. Radionički dio programa otvara širinu liminalnog stanja u holističkom pristupu praktičnim situacijama i horizontalnu gradnju novih međudnosa. U suradnji s umjetničkom mrežom za analogni film Klubvizija, Osnovnom školom Poliklinike SUVAG i Privatnom umjetničkom gimnazijom proveden je projekt Tamna komora u kojem su djeca s poteškoćama u komunikaciji i srednjoškolci istraživali proces stvaranja analognog filma. Program 2024. uključivao je i umjetničko istraživanje Glorije Lizde koje aktualizira pitanje pozicije pacijenata i bolesnog tijela i/ili uma. U izdavačkom dijelu nastavljen je program Autoteorije ovaj put se baveći pitanjem žudnje i stanja tijela, uma, zajednice u odnosu na istu kroz tekstove Fette Sanse, Marije Andrijašević, Hane Grgić, Dore Skočibušić uz uredništvo Barbare Gregov.

Više o programima:

<p>Izložbeni program</p>	<p>Izložbeni program direktno odgovara na teorijski i metodološki okvir. Kako je u fokusu suvremena percepcija liminalnosti i metodologija koja počiva na istraživanju od pojedinačnog prema općem svaka se izložba fokusira na neki od aspekata aktualnog društvenog života. Izložba Lantiana Xie <i>110bpm Ducati Omnihabitus</i> blisko je povezana s nijansama globalizacije i složenom međuigrom između lokalnog i globalnog, a traži od gledatelja da razmisle kako jednostavne, ali simbolične slike posjeduju (ne)mogućnost odražavanja širih geopolitičkih i kulturoloških pitanja. Potiče nas na razmišljanje o načinima na koje prostori, objekti i događaji nose kolektivna i individualna značenja. Štoviše, ohrabruje nas se da kritički sagledamo načine pozicioniranja samih sebe unutar globalnih sustava. Mila Panić izložbom <i>Hurts so good</i> se bavi jednom od polaznih točaka suvremene liminalnosti, dijasporom, prezentirajući multimedijalnu instalaciju o narativu migrantice u Njemačkoj nakon "ere gasterbajtera". Andrea Knezović radom <i>One step forward two steps back</i>, otvara ontološki aspekt liminalnih stanja autoreferencijalnom izložbom o konstelacijama uma, tijela i društva evociranih u suvremenim traumama i metodama nadilaženja istih. Ebb Kolektiv iz Londona okuplja tri umjetnice različitih novomedijskih afiniteta koje su u Zagrebu predstavile instalaciju koja se bavi upisivanjem značenja u mjesto i gradnje simboličkog diskursa ugrađenog u povijest i sadašnjost prostora. Instalacija je bazirana na diskusiji o skelama na tornjevima zagrebačke katedrale kao mjesta susreta baštine i suvremene umjetnosti. Izložbeni program je baziran na internacionalnim gostujućim produkcijama čime se jača pojavnost GMK van lokalnog konteksta, nadograđuje mreža suradnje te omogućava kulturna razmjena. Iznimka je projekt</p>
--------------------------	--

	<p>Tvornica koji je rezultirao izložbom umjetnice Valentine Butumović koja se bavila međudnosom petrokemije, mikroplastike i erotike.</p>
<p>Radionički program</p>	<p>Radionički program usko je vezan uz specifične ciljane skupine, a 2024. godine razvijen je u suradnji s Klubvizijom. Prvi program radionica stvaran je pod nazivom Kreativna nastava. Nakon uspješnog pilot projekta 2023. godine u suradnji s logopedicom osnovne škole poliklinike SUVAG (Poliklinika za rehabilitaciju slušanja i govora), nastavili smo s praksom inkluzivnog djelovanja suvremene umjetnosti. Učenici su imali priliku kreativno se izraziti, upoznati s tehnikama analogne fotografije te naučiti kako komunicirati apstraktne koncepte putem umjetnosti. Ujedno se afirmirao interdisciplinarni pristup umjetnosti primjenom osnova kemije i fizike u procesu stvaranja. Radionice su vodili članovi Klubvizije Hrvoje Spudić i Hrvoslava Brkušić. Fokus je u prvom bio bio na tehnikama cijanotipije te su se radionice odvijale u školi. Po završetku ciklusa održana je prezentacija u galeriji. Nadalje, Klubvizija je održala i seriju radionica za učenike Privatne umjetničke gimnazije pod nazivom Tamna komora koja se bavila stvaranjem eksperimentalnog analognog filma. Suradnja je proizašla iz organiziranog posjeta učenika Otvorenom laboratoriju Klubvizije 2023. u Pogonu. Posjet je organizirala kustosica Maja Pavlinić u koordinaciji s nastavnicom likovne kulture Rominom Makoter te je uslijed velikog interesa srednjoškolaca za proces nastanka analognog filma kreirana suradnja za 2024. godinu. Proveden je još jedan ciklus radionica Art terapije pod vodstvom Tare Beate Racz koji je rezultirao kao i do sada izložbom sudionika.</p>
<p>Partnerske suradnje</p>	<p>Putem radioničkog programa ostvaruje se partnerska suradnja s Klubvizijom - filmskim laboratorijem za analogni film, a u sklopu rezidencijalnog programa Dore Brkarić ostvarena je suradnja s Vox Feminae festivalom kao koproducentima performansa. Osim sektorske suradnje, 2024. godine je bila značajna i suradnja s obrazovnim institucijama putem radioničkih i diskurzivnih programa čime se jača</p>

	<p>međusektorska komunikacija i ostvaruju ciljevi relacijske estetike u vidu inkluzivnih programa za ciljane skupine djece s poteškoćama u govoru i mladih. Suradnja je provedena s Privatnom umjetničkom gimnazijom u Zagrebu i Osnovnom školom Poliklinike SUVAG.</p>
<p>Istraživački program</p>	<p>Istraživački program GMK za 2024. godinu je produžetak krovne teorije u formi preispitivanja dosega liminalnog stanja u svakodnevnici i vidljivosti liminalnog kao sastavnog dijela života (često zanemarenog ili marginaliziranog). Istraživanja se osvrću na pitanja kako digitalni prostori i osobe oblikuju realnost i koliko ona postaje virtualna uslijed heterogenih susreta te kako percipiramo nenormativna stanja. Glorija Lizde u svom istraživanju aktualizira pitanje pozicije pacijenata oboljelih od mentalnih bolesti u društvu. Odmičući se od uobičajenih pitanja stigmatizacije i društvene rehabilitacije, umjetnica u središte istraživanja smješta tijelo i arhitekturu postavljajući pitanje što se događa s tijelom pacijenta kada je u fokusu terapije um i kako prostor utječe na proces liječenja? Umjetnica je etnografsko istraživanje pretočila u format foto eseja.</p>
<p>Rezidencijalni program</p>	<p>Kustoski tim GMK nastavlja program Otvorenog studija kojim se širi uloga izložbenog prostora i iskorištava njegov potencijal kao otvorenog i slobodnog prostora za dijalog umjetnika i publike. Projektom Otvoreni studio prostor galerije prepušta se na mjesečnoj bazi mladim umjetnicima koji ga koriste kao vlastiti atelje pri čemu su im svi galerijski resursi na raspolaganju. Pozvani su umjetnici Željko Beljan i tandem Dora Fodor i Iva Peručić. Željko Beljan razvijao je artist book koji se nastavlja na istraživanje vezano za tvornicu</p>

Borovo i sadržaje koji su u sklopu tvornice bili organizirani za radnike, poglavito amaterska sportska društva. Nastavak istraživanja rezultirao je artist bookom koji se bavi mikro-povijesti ženskog nogometa u Borovu i počecima ženskog nogometa u Jugoslaviji i Hrvatskoj. Dora Fodor i Iva Peručić bavile su se propitivanjem materijala eksperimentirajući s instalacijskim okolišom koji povezuje šećernu vatu, arhitekturu i soundscape. Koristeći krhke materijale, umjetnice propituju materijalnost u suvremenoj umjetnosti i koncept slučajnosti kao pokretača nastanka djela. Nadalje, u 2024. godini tim GMK razvijao je seriju mentoriranih rezidencija mladih umjetnika. Kako bi se ojačalo stvaranje poveznica između prakse i teorije, mentorirane rezidencije polaze od idejnog istraživanja umjetnika koje se potom i teorijski i praktično razvija u suradnji s umjetnikom/teoretičarom - mentorom tijekom dva mjeseca. 2024. umjetnik Josip Knežević je pod mentorstvom dugogodišnjeg suradnika GMK Marka Gutića Mižimakova razvijao projekt drag performansa u kontekstu efemernih tijela pod utjecajem teorije queer assemblagea Jasbir Puar. Umjetnica Dora Brkarić i plesačica Iva Katarinčić su pod mentorstvom Barbare Gregov propitivale zaokrete u teoriji pogleda koji se odvijaju pred novim valom feminizma kao i aktualnim političkim zaoštavanjima konzervativnih struja. Istraživanje se bavilo i tijelom u javnom prostoru: digitalnom i zbiljskom, a teorijski okvir obuhvaća feministički performans i djevojačke studije. Oba istraživanja rezultirala su performansima u svibnju i prosincu. Provedeno je i kratko rezidencijalno istraživanje tajvanskog kolektiva Yun collective u suradnji s Mijom Štark koji je rezultirao performativnim participativnim čitanjem u prostoru GMK.

<p>Diskurzivno - izdavački program</p>	<p>Diskurzivni program temeljilo se na dubinskom istraživanju tema samospoznaje i samoizražavanja. Stoga se nastavio program Autoteorija 1.0, koji je iniciran 2023. godine. Uz Autoteoriju 2.0, objavljena je i serija chapbook-ova, koja će putem eseja i dokumentacije pružiti jedinstveni prikaz diskurzivnog programa.</p>
--	---